

Nr 23.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående legalisering av den chiropraktiska verksamheten.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 114 i första kammaren av herr *Lindblom m. fl.* och nr 155 i andra kammaren av herr *Gustafsson i Bogla m. fl.*

I motionerna, vilka äro likalydande, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta anhålla hos Kungl. Maj:t om skyndsamt utredning angående legalisering av den chiropraktiska verksamheten samt att för riksdagen framläggas de förslag, vartill denna utredning kan föranleda».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för detta yrkande, får utskottet hänvisa till motionerna. Därjämte må anmärkas, att motionärerna till utskottet ingivit ett betydande antal handlingar.

Över motionerna har utskottet i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttranden från medicinalstyrelsen, medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala, medicinska fakulteten vid universitetet i Lund och lärarkollegiet vid Karolinska mediko-kirurgiska institutet. Därjämte ha på begäran av utskottet yttranden över motionerna avgivits av Sveriges läkarförbund, Kvinnliga legitimerade sjukgymnasters riksförbund och Diplomerade chiropraktikers förening u. p. a. Yttrandena fogas vid detta utlåtande såsom bilagor (*Bilaga A—G*).

Enligt *lagen den 21 september 1915 om behörighet att utöva läkarkonsten* tillkommer dylik behörighet som regel endast den som vunnit legitimation som läkare. Utövning av läkarkonsten är emellertid i princip tillåten även för lekmän i den mån den icke kan hänföras under vissa i lagen upptagna straffbestämmelser. Straff stadgas *dels* för den som utan att äga behörighet mot ersättning behandlar vissa uppräknade sjukdomar, nämligen venerisk sjukdom, tuberkulos, kräftsjukdom eller sådan smittsam sjukdom, till förekommande av vars införande i eller utbredning inom riket Konungen meddelat särskilda föreskrifter, *dels* för den som utan att äga behörighet mot ersättning företager behandling av vissa angivna slag, nämligen hypnotisk behandling eller behandling under allmän bedövning, *dels ock* för den som utan att äga behörighet eljest utövar läkekonsten yrkesmässigt och därvid företager behandling av beskaffenhet att medföra fara till liv eller hälsa för den behandlade.

Frågan om legalisering av de diplomerade chiropraktorernas verksamhet har redan tidigare väckts. I skrivelse den 31 maj 1937 hemställde nämligen Stockholms chiropraktiska patientförening hos Kungl. Maj:t, att en kommitté måtte tillsättas för utredning rörande den chiropraktiska vetenskapen samt att diplomerade chiropraktorer måtte tillerkännas laglig rätt att utöva sin verksamhet. Under år 1937 ingåvos även från andra håll framställningar av liknande innebörd. Efter remissbehandling förklarade Kungl. Maj:t i beslut den 8 april 1938, att framställningarna icke föranledde annan Kungl. Maj:ts åtgärd, än att desamma jämte därtill hörande handlingar skulle överlämnas till medicinalstyrelsen för att tagas i betraktande vid en inom styrelsen påbörjad utredning om läkarkonstens utövande av person, som icke ägde därför föreskriven behörighet. Den i Kungl. Maj:ts beslut åsyftade utredningen framlades av styrelsen den 2 december 1941 (SOU 1942: 22). Utredningen innefattar bland annat förslag till ny lag om behörighet att utöva läkarkonsten.

I *medicinalstyrelsens utredning av år 1941* är återgivet bland annat innehållet i ett av en schweizisk undersökningskommission år 1936 avgivet utlåtande angående den chiropraktiska läran, ett i Hygienisk Revy år 1933 publicerat, av det rättsmedicinska rådet i Danmark avgivet utlåtande angående chiropraktiken samt en av professor J. H. Waldenström gjord sammanställning: »Några ord om chiropraktiken». Till det närmare innehållet i utlåtandena och sammanställningen får utskottet hänvisa till medicinalstyrelsens utredning (SOU 1942: 22 s. 147—157 och 225—229). Av Waldenströms sammanställning återgives här dock följande:

Mot chiropraktikern kan anföras: Vid många sjukdomar i ryggraden uppkommer en höggradig scolios eller kyfos. Även om därvid en betydande minskning av foramina intervertebralia uppstår, så ser man sällan några störningar genom tryck på nerver. Detta talar ju helt och hållet emot den obevisade hypotesen av chiropraktikern, att även de obetydligaste förändringar i dessa »fönster» kunna orsaka sjukdomar av de mest växlande slag.

Många chiropraktiker använda röntgenundersökning. Det visar sig därvid, att vad de kalla subluxationer äro förskjutningar inom normala gränser i lederna mellan processus articulares. Dessa för oss normala förskjutningar (för chiropraktikern subluxationer) kunna ej orsaka en förträngning av foramina intervertebralia (fönstren) och ett därmed följande tryck på nerverna. Individuella variationer med asymmetri finnas här som överallt i kroppen. Chiropraktikern anser också, att man kan med sina händer palpera en sådan förskjutning av kotorna, som för vanliga läkare är omöjlig att känna, då den är så obetydlig. Den är nämligen endast fysiologiska variationer i kotornas ställning till varandra. Det finnes alltså intet bevis för att de flesta sjukdomar uppstå på grund av subluxationer mellan kotor och därav följande tryck på utträdande nerver.

Den på dessa teorier baserade läkemetoden att trycka den subluserade kotan rätt är ej riktig. Ligger den verkliga förskjutningen såsom t. ex. vid spondylolisthes så kan den heller ej tryckas rätt, vilket bevisats genom mångfaldiga försök.

Chiropraktikern invänder: Men jag botar ju mina patienter. — — — Härtill svaras, att det är väl tänkbart att ryggsnitt och liknande åkommor kunna botas med ett direkt angripande av åkomman liksom de botas av rörelser, massage och dylikt, som till sin verkan kan jämföras med chiropraktikerns tryckningar. — Vi veta ju dock en hel del om sjukdomar. Vi veta att de epidemiska sjukdomarna ej bero på nervtryck, lika litet som sockersjuka, tuberkulos och endocardit och vi veta också, att stor skada kan ske den sjuke om de behandlas med försök att trycka samman ryggkotor (t. ex. vid tbc spondylit), eller därigenom att en bättre behandling såsom t. ex. vid sockersjuka hindras att bliva använd. — Den chiropraktiska metoden har i sig själv en starkt suggestiv verkan: speciellt behandlingsbord, röntgendemonstration, handpåläggning och den känsla patienten ofta erfar härvid att något förskjutes (skjutes rätt!).

I utredningen har medicinalstyrelsen beträffande chiropraktiken för egen del anfört följande:

Vad angår den chiropraktiska verksamheten har i den tidigare åberopade promemorian redogörelse lämnats för den ståndpunkt, som en officiell schweizisk undersökningskommission i utlåtande den 28 september 1936 inlagt till den chiropraktiska lärans ställning ur vetenskaplig och folkhälso-synpunkt. Utlåtandet, vilket tryckts i Zürich år 1937 under motivering, att det utgjorde den första omfattande behandlingen av chiropraktikfrågan och toge ställning till problem, som även utlandets regeringar komme att få lösa, utmynnar i ett negerande av följande två frågor, nämligen dels huruvida rätt till självständigt utövande av chiropraktik bör tillkomma chiropraktorer i folkhälsans intresse, dels huruvida chiropraktik bör på ordination av läkare få utövas av chiropraktorer vare sig självständigt eller i egenskap av läkarmedhjälpare. I samma promemoria har även redogjorts för ett uttalande av det rättsmedicinska rådet i Danmark, att chiropraktikerbehandling såväl till sin teoretiska grundval som med hänsyn till föregivna verkningar av behandlingen vore humbug. För egen del får medicinalstyrelsen rörande den chiropraktiska verksamhetens värde åberopa vad härutinnan anförts i nyssnämnda undersökningskommissionens utlåtande. Styrelsen vill därvid särskilt understryka kommissionens uttalande, att chiropraktiken vilar på vetenskapligt ohållbara förutsättningar, att dess föregivna hälsoföljder icke hålla streck vid en allvarlig prövning, att utövandet av chiropraktik kan beträffande ett stort antal sjukdomar medföra stora faror för de sjuka samt att chiropraktorernas medicinska utbildning (i regel) är primitiv och otillförlitlig. »Några ord om chiropraktiken», sammanställda av medlemmen för ortopedi av medicinalstyrelsens vetenskapliga råd, professorn J. H. Waldenström, bifogas tillika i avskrift. Medicinalstyrelsen biträder professor Waldenströms uttalanden och vill därutöver framhålla, att vad ovan anförts om risken av chiropraktorernas verksamhet icke påverkas av möjligheten, att en chiropraktor vid något tillfälle av ischias, lumbago eller därmed jämställda sjukdomsbilder, orsakade av s. k. diskbräck, kunnat genom sina manipulationer lyckas att tillfälligt återföra »bräcket» och därigenom häva patientens symtom.

Det av medicinalstyrelsen genom 1941 års utredning framlagda förslaget till lag om behörighet att utöva läkarkonsten innebär icke frångående av nu gällande lags ståndpunkt att utövning av läkarkonsten i princip är till-

låten även för lekmän. Emellertid föreslås vissa utvidgningar av det straffbara området, varigenom det för lekmannaverksamheten förbjudna området vidgats. Lagförslaget upptager ej något stadgande av innebörd att den chiropraktiska verksamheten legaliseras.

Medicinalstyrelsens förslag har icke hittills lett till lagstiftningsåtgärd.

Vid 1947 års riksdag behandlades frågan om rätt för chiropraktorerna att i sin verksamhet begagna röntgenapparater för röntgenanalys. Enligt lagen den 6 juni 1941 om radiologiskt arbete m. m. må dylikt arbete bedrivas allenast efter tillstånd av medicinalstyrelsen. Under hänvisning till det förhållandet, att ansökningar av ett flertal chiropraktorer att i sin verksamhet använda röntgenapparater för röntgenanalys avslagits, hemställdes vid 1947 års riksdag i likalydande motionerna I: 152 av herr Lindblom m. fl. och II: 243 av herr Karlsson i Grängesberg m. fl., att riksdagen måtte anhänga hos Kungl. Maj:t om utredning rörande sådan ändring i lagen den 6 juni 1941 om tillsyn å radiologiskt arbete m. m., att möjlighet att använda röntgen för fotografering måtte tillkomma den, som erhållit tillstånd därtill av medicinalstyrelsen efter avläggande av prov för den uppgift, vartill apparaturen skulle användas, enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Andra lagutskottet, som behandlade motionerna, hemställde i sitt över desamma avgivna utlåtande, nr 8, att motionerna icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd. I motiveringen till denna hemställan anförde utskottet bland annat följande:

Lagen om tillsyn å radiologiskt arbete m. m. lägger i sin nuvarande lydelse icke några formella hinder i vägen för medicinalstyrelsen att lämna chiropraktiker tillstånd till radiologiskt arbete. Självfallet måste emellertid medicinalstyrelsen upprätthålla kravet på att den som skall bedriva eller förestå radiologiskt arbete har förtrogenhet med dylikt arbete. Med hänsyn till de riskmoment som äro förenade med radiologiskt arbete måste förhållandevis stränga krav ställas på den som skall bedriva sådant arbete. Över ansökan om tillstånd till radiologiskt arbete skall enligt nu gällande bestämmelser medicinalstyrelsen inhämta utlåtande av radiofysiska institutionen. Om medicinalstyrelsen avslagit en ansökan om tillstånd till radiologiskt arbete, kan sökanden överklaga medicinalstyrelsens beslut hos Kungl. Maj:t. Dessa omständigheter utgöra enligt utskottets mening tillräckliga garantier för att tillstånd till radiologiskt arbete icke vägras, därest den som skall förestå arbetet visas vara kompetent därtill, och i andra fall bör tillstånd icke lämnas. Utskottet finner därför icke anledning att tillstyrka den av motionärerna begärda utredningen.

Utskottets utlåtande var emellertid icke enhälligt. Mot detsamma avgavs dels av en ledamot blank reservation och dels av herr Hage jämte ytterligare tre ledamöter reservation, i vilken hemställdes, att riksdagen med anledning av de väckta motionerna måtte anhänga hos Kungl. Maj:t om utredning rörande sådan ändring i lagen om tillsyn å radiologiskt arbete m. m., att möjlighet att använda röntgen för fotografering måtte enligt av Kungl.

Maj:t meddelade bestämmelser tillkomma den, som erhållit tillstånd därtill av medicinalstyrelsen efter avläggande av prov för den uppgift, vartill apparaturen skulle användas.

I motiveringen till detta yrkande anförde herr Hage och medreservanterna följande:

Innebörden i den år 1941 tillkomna lagen med bestämmelser om radiologiskt arbete torde vara den, att varje framställning om att få syssla med sådant arbete skall bedömas och avgöras efter en undersökning av vederbörandes kompetens, åstadkommen genom medicinalstyrelsens försorg. Nu har emellertid — så långt man kunnat bedöma — medicinalstyrelsen från denna undersökning undantagit och avvisat ett visst slag av sökande, nämligen de i motionerna omnämnda chiropraktorerna, vilka i viss utsträckning torde vara i behov av röntgenfotografering för sin verksamhet.

Det erkännes här oförbehållsamt, att endast de, vilka visa sig kunna sköta ett sådant arbete som det här nämnda, böra erhålla rätten att syssla med detsamma. Men ett eventuellt avslag på en framställning skall då vara grundat på en verklig prövning och undersökning i det särskilda fallet, ej på endast ett antagande, att ett visst slag av sökande ej besitter förutsättningarna för ett bifall.

Vid ärendets behandling i riksdagen biföll första kammaren utskottets hemställan, medan andra kammaren biföll den av herr Hage m. fl. avgivna reservationen. Den genom motionerna väckta frågan hade därmed förfallit.

Ytterligare må här anmärkas, att i ett med anledning av interpellationer, framställda av fru Eriksson i Stockholm och av herr Huss, vid *innevarande års riksdag* lämnat svar *chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Mossberg*, uttalat bland annat, att frågan om en översyn av lagstiftningen om behörigheten att utöva läkarkonsten aktualiserats, att han hade för avsikt att inom departementet upptaga medicinalstyrelsens ovan berörda lagförslag till förnyat övervägande samt att han icke för det dåvarande kunde uttala någon mening om vilket resultat denna prövning kunde komma att få.

I fråga om *chiropraktikens rättsliga ställning i utlandet* har i motionerna framhållits, att i 43 av de 48 staterna i Amerikas förenta stater införts bestämmelser, varigenom chiropraktiken legaliserats, samt att i två kantoner i Schweiz införts auktorisation av chiropraktorer.

I medicinalstyrelsens ovan berörda utredning av år 1941 lämnas i viss utsträckning redogörelse för utländsk lagstiftnings ståndpunkt till frågan om lekmäns rätt att utöva läkarkonsten. Redogörelsen innehåller inledningsvis följande uttalande:

På kvacksalverilagstiftningens område kan man principiellt skilja på två grupper av länder. Den ena gruppen, till vilken höra bl. a. Sverige, Danmark, Norge och England, omfattar de länder, vilkas hithörande lagar grunda eller intill senaste tid grundat sig på principiell frihet för var och en att utöva läkarverksamhet men med en sådan avfattning av lagarna, att

de allvarligaste farorna av kvaacksalveriet avvärjas. Den andra gruppen omfattar de länder, vilkas lagar på området principiellt bygga eller byggt på förbud för icke legitimerade läkare att utöva läkarverksamhet. Till denna grupp höra bl. a. Finland, Belgien, Frankrike och Schweiz med undantag av en kanton, där utövandet av läkarkonsten är fritt, under det att i de övriga kantonerna för utövande av läkarverksamhet fordras en av läkar-examen betingad auktorisation från förbundsmyndigheterna.

Beträffande Amerikas förenta stater anföres i medicinalstyrelsens utredning bland annat följande:

All yrkesmässig lekmanpraktik är strängt förbjuden i USA. Enligt uppgift av läkaren vid den världsberömda Mayo-kliniken, professorn E. van Nuys Allen ha i åtminstone hälften av Förenta staterna genomförts s. k. Basic Sciencelagar, som rikta sig mot kvaacksalveriet och uppställa det kravet, att var och en, som utövar läkarpraktik, skall ha genomgått en grundläggande vetenskaplig prövning. Medan de gamla chiropraktikerna och osteopaterna numera lämnades i fred, måste i de stater, som infört den nya lagen, varje nytillkommande gå upp i denna statsprövning. Om ifrågasvarande lagstiftnings effektivitet vittnade det faktum, att på fem år i en viss stat blott en chiropraktor och två osteopater genomgått provet.

Utskottet. Av den i ärendet förebragta utredningen framgår, att på vissa håll utomlands chiropraktiken vunnit erkännande. Med ett fåtal undantag ha sålunda i de särskilda staterna i Amerikas förenta stater införts bestämmelser, enligt vilka personer efter undergången prövning erhålla tillstånd att utöva chiropraktisk verksamhet. Särskilda undervisningsanstalter för utbildning av chiropraktorer finnas även upprättade i Amerika. Också i lagstiftningen för några kantoner i Schweiz finnas stadganden, enligt vilka personer efter särskild examen få utöva chiropraktisk praktik.

Av de medicinskt sakkunniga, som avgivit yttranden i förevarande ärende, har medicinska fakulteten i Uppsala inskränkt sig till att uttala, att då skäl finnes antaga, att en icke oväsentlig del av vårt lands befolkning hyser förtroende för den chiropraktiska läkemethoden, fakulteten finner det i hög grad önskvärt, att en förutsättningslös utredning verkställes beträffande det terapeutiska värdet av läkemethoden liksom beträffande de vetenskapliga grunder, på vilka den uppgives vila.

De medicinska remissinstanser, som till närmare granskning upptagit chiropraktiken, äro ense därom, att vetenskapligt stöd icke finnes för den till grund för den chiropraktiska behandlingsmetoden liggande uppfattningen att orsaken till ett mycket stort antal sjukdomstillstånd är att genom kottförskjutningar sådant tryck uppkommer på de från ryggmärgen till kroppens olika delar ledande nerverna, att nervimpulserna icke obehindrat kunna överföras. Dessa remissinstanser belysa närmare denna sin uppfattning. Medicinalstyrelsen hänför sig till vad styrelsen anfört i den 2 december 1941 avgiven utredning med förslag till lag om behörighet att utöva läkarkonsten. I denna utredning har styrelsen uttalat, bland an-

nat, att chiropraktikens föregivna hälsoföljder ej hålla streck vid en allvarlig prövning, att utövandet av chiropraktik kan beträffande ett stort antal sjukdomar medföra stora faror för de sjuka samt att chiropraktorernas medicinska utbildning i regel är primitiv och otillförlitlig. Medicinska fakulteten i Lund säger sig i sitt yttrande böra framhålla, att chiropraktorn icke enbart och ej ens framför allt anser sig kunna bota lumbago, ischias och dylika hållningsapparatens sjukdomar utan även praktiskt taget alla andra sjukdomar och även smittosamma sådana, som orsakas av bakterier och andra smittämnen. Fakulteten framhåller även, att det icke sannoliktgjorts, att chiropraktorerna kunna känna smärre förskjutningar av kotkropparna, vilka äro omgivna av tjocka lager av vävnader och ganska otillgängliga för palpation, samt att det icke bevisats eller ens sannoliktgjorts, att chiropraktorerna kunna pressa en eventuellt förskjuten kota i rätt läge genom sina manipulationer. Slutligen må nämnas, att fakulteten betecknar chiropraktiken som en vidskepelse. Karolinska institutets lärarkollegium framhåller bland annat, att chiropraktorerna ha en bristfällig och ensidig utbildning samt att de icke äga förutsättningar för ett allmänt medicinskt bedömande och härigenom sakna möjlighet att ställa diagnos på ett flertal av de sjukdomar de anse vara tillgängliga för chiropraktisk behandling. Behandlingen är, fortsätter kollegiet, bortsett från den eventuella subjektiva effekten oftast verkningslös. Kollegiet anser det vidare otänkbart, att man på det enkla sätt som chiropraktiken innebär med utsikt till framgång kan behandla allmänsjukdomar, samt framhåller, att behandlingsmetoden för den enskilde kan innebära att en effektiv behandling försummas. Sveriges läkarförbund slutligen uttalar, att det som beträffande chiropraktiken är det väsentliga och det farliga är att chiropraktorerna vilja göra gällande, att flertalet sjukdomar äro förorsakade av kotförskjutningar. Enligt förbundet är enbart påståendet att man utifrån skulle kunna känna dessa subluxationer så absurda, att man helt måste beteckna påståendet såsom en trossats. Att legalisera en verksamhet, som bygger på lärdomar och påståenden, som förneka de kanske väsentligaste biologiska fakta, på vilka hela det medicinska tänkandet och handlandet är baserat, synes förbundet orimligt.

Vissa av de medicinska remissinstansernas yttranden innehålla emellertid uttalanden, som innebära viss modifikation av den i dem hävdade grunduppfattningen. Sålunda framgår av uttalanden i medicinalstyrelsens utredning den 2 december 1941, att styrelsen då ansett, att möjlighet finnes, att en chiropraktor vid något tillfälle av ischias, lumbago eller därmed jämställda sjukdomsbilder, orsakade av s. k. diskbräck, kunnat genom sina manipulationer lyckas att tillfälligt återföra bräcket och därigenom häva patientens symptom. Lärarkollegiet vid karolinska institutet har i sitt yttrande över motionerna uttalat, att i vad avser nedre ländregionen kunna de chiropraktiska lärorna sägas innehålla en viss sanning och att det icke

kan bestridas, att chiropraktisk behandling i vissa fall här kan leda till resultat, till ett hävande av länd- eller ischiassmärta. Även Sveriges läkarförbunds yttrande innehåller uttalande av liknande innebörd. Enligt förbundet är det ett sedan länge känt faktum att besvären vid vissa fall av lumbago-ischias kunna hävas temporärt eller för beständigt genom korrektion av en felställning i ryggen. Sådan korrektion kan, säger förbundet, göras antingen genom en mer eller mindre brysk engångskorrektion eller genom en mera långsamt skeende korrigerande tånjning. Alla variationer äro tänkbara och tillämpas också. Enligt förbundet kan det därför självfallet icke uteslutas, att för vissa fall handgrepp, vilka chiropraktorerna så att säga vilja taga patent på, kunna ha gynnsam eller om man så vill botande effekt på dessa sjukdomstillstånd.

Medicinalstyrelsen, medicinska fakulteten i Lund och lärarkollegiet vid karolinska institutet avstyrka motionerna. Sveriges läkarförbund anser, att något av väsentligt värde icke kan vinnas genom en utredning, men vill icke motsätta sig en sådan under förutsättning att den utföres på ett vetenskapligt betryggande sätt.

Så långt synes sålunda enighet i stort råda, att vid ett starkt begränsat antal sjukdomstillstånd den chiropraktiska behandlingsmetoden kan vara till viss nytta. Med hänsyn till innehållet i de yttranden, som avgivits av de medicinskt sakkunniga, synes det emellertid i högsta grad tveksamt om behandlingsmetoden därutöver kan tillerkännas något värde. Skäl finnas emellertid att antaga, att ej obetydliga kretsar i Sverige hysa förtroende för ifrågavarande läkemotod även beträffande andra sjukdomstillstånd än dem, där den ostridigt kan vara till viss nytta. Till stöd härför kan utskottet hänvisa till att motionärerna till utskottet ingivit brev från ett stort antal personer, som uppgiva, att de liksom ock personer i deras bekantskapskrets efter chiropraktisk behandling återvunnit hälsa. De genomgångna sjukdomarna ha varit av vitt skilda slag.

Det är uppenbart, att ett fritt utövande av den chiropraktiska läkemotoden, därest den icke äger större värde än vad som framgår av de medicinskt sakkunnigas yttranden, innebär en fara, särskilt därigenom att chiropraktorerna, därest de endast äga knapphändig allmänmedicinsk utbildning, vid ställande av diagnos på grund av bristande insikter kunna förbise att patienten lider av sjukdom, som kräver särskild behandling, med påföljd att patienten icke förrän för sent erhåller sådan vård, som på ett tidigare stadium kunnat leda till full hälsa. Det förtroende som finnes för chiropraktorerna gör den fara, som under angivna förutsättningar må föreligga, så mycket större.

Det sist anförda visar angelägenheten av att värdet av den chiropraktiska behandlingsmetoden klarlägges och att klarläggandet sker i sådan form, att det vinner allmänhetens odelade förtroende. Dylikt förtroende kan den av medicinalstyrelsen den 2 december 1941 framlagda utredningen icke an-

ses ha vunnit, och utskottet finner därför ytterligare utredning erforderlig. Denna bör uppenbarligen vara allsidig och förutsättningslös. För att resultaten av utredningen skola vinna allmän anslutning synes det önskvärt, att utredningen icke verkställles uteslutande av läkare utan att den sker under medverkan av företrädare för chiropraktorerna och av personer, som ej alls utöva läkarkonsten.

Att nu angiva huruvida och i så fall vilka lagstiftningsåtgärder som böra vidtagas i fråga om behörigheten att utöva chiropraktisk verksamhet kan tydligen ej ifrågakomma, utan detta spörsmål får bli helt beroende på vad som vid utredningen kan framkomma om den chiropraktiska behandlingsmetodens värde. Vid utredningen synes emellertid särskild uppmärksamhet böra ägnas bland annat frågorna om chiropraktorernas rätt att begagna röntgenapparater och om deras allmänmedicinska kunskaper.

Det i motionerna väckta och här ovan behandlade spörsmålet utgör allenast en del av den större frågan om utövning av läkarkonsten över huvud av andra än legitimerade läkare. Huruvida skäl finnas att i ett sammanhang upptaga frågan i hela dess vidd saknar utskottet anledning att nu taga ställning till. Som emellertid statsrådet Mossberg i ett vid innevarande års riksdag lämnat interpellationssvar förklarar sig ha för avsikt att inom inrikesdepartementet upptaga medicinalstyrelsens den 2 december 1941 framlagda förslag till förnyat övervägande, kan det förutsättas, att den av utskottet sist antydda frågan blir föremål för uppmärksamhet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

A. att riksdagen i anledning av förevarande motioner I: 114 och II: 155 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville med beaktande av de synpunkter utskottet ovan anført låta verkställa en allsidig och förutsättningslös utredning rörande den chiropraktiska verksamheten samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda; samt

B. att motionerna I: 114 och II: 155, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet under A. hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 maj 1949.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Norman, Forslund, Wistrand*, Hallagård, Sten, Nils Elowsson, Uhlén och Sunne;

från a n d r a kammaren: herr Ryberg, fru Johansson i Norrköping, herrar Hagård, Stjärne, Lundberg, Jansson i Hällefors, Levin och Huss*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

dels av herrar *Forslund, Wistrand, Lundberg* och *Huss*, vilka anfört:

De sjukdomar, vid vilkas behandling chiropraktisk metod enligt de medicinska auktoriteterna kan tillmätas ett visst värde, kunna redan med nu gällande lagstiftning angående rätt till läkarkonstens utövning behandlas av andra än legitimerade läkare. Någon särskild lagstiftning härom är alltså icke av nöden.

Lämpligheten av chiropraktikens tillämpning som läkemetod är en fråga, som måste bedömas ur medicinsk-vetenskaplig synpunkt, och är därför icke ägnad att göras till föremål för utredning under sådana förutsättningar och former som de av utskottet föreslagna.

Statsrådet och chefen för inrikesdepartementet har, enligt vad han meddelat, för avsikt att till övervägande upptaga frågan huruvida en revision av nu gällande bestämmelser för läkarkonstens utövning bör företagas. Därest en sådan revision skulle komma till stånd, kommer därvid även chiropraktikernas yrkesutövning att beröras.

Med stöd av vad som sålunda anförts få vi hemställa,

att motionerna I: 114 och II: 155 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

dels ock av herr Hagård.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom remiss den 7 februari 1949 har Kungl. Maj:t anbefallt medicinalstyrelsen att senast den 15 mars 1949 till riksdagens andra lagutskott överlämna yttrande över en inom riksdagen väckt och till utskottet hänvisad motion I: 114, likalydande med motion II: 155, angående legalisering av den chiropraktiska verksamheten.

Till åtlydnad härav får medicinalstyrelsen anföra följande.

Som ett motiv för sin hemställan om »skyndsamt utredning angående legalisering av den chiropraktiska verksamheten» anföra motionärerna, att det icke syntes dem nödvändigt att avvakta den utredning »om läkarkonstens utövande av person, som icke äger därför föreskriven behörighet», vilken medicinalstyrelsen i ett yttrande »för ett tiotal år sedan» förklarat sig skola framlägga. Det synes helt ha undgått motionärerna, att denna utredning förelåg färdig redan den 2 december 1941 och finnes publicerad i Serien SOU för år 1942 under nummer 22 (Socialdepartementet). I denna utredning lämnas ingående redogörelser för den chiropraktiska läkemetodens historia, lärosatser och betydelse ur vetenskaplig och folkhälsosynpunkt. Vad som där anföres har fortfarande full aktualitet. Inga nya vetenskapliga fakta eller erfarenheter av chiropraktiken ha sedan dess tillkommit, som skulle kunna ge anledning till annan bedömning av densamma än den som i utredningen framlades. Motionärernas uppfattning att de senaste åren ha medfört »en väsentligt ny inställning till den chiropraktiska läkemetoden både bland läkare och allmänhet speciellt i Amerika och England men även i Danmark och nu senast i Schweiz» är riktig endast så till vida, att man överallt i världen alltmera fått klart för sig, att chiropraktiken ligger helt utanför den på vetenskap och forskning grundade läkarkonsten. Detta hindrar icke, att motionärernas uppgifter om sedan många år exempelvis i ett stort antal av Amerikas Förenta Stater utövad »legaliserad chiropraktik» äro riktiga. Det måste emellertid härvid betonas, att läkarutbildningen och läkarkonstens utövning i Amerika omspänner en så växlande mångfald av olika typer och olika kvaliteter, att förhållandena därstädes på intet sätt kunna tagas som generell förebild för Sverige. Ingen som äger insikt om förhållandena läser vilja ifrågasätta, att amerikansk läkarlegalisering, som ernås efter 4 års högskolestudier, utan vidare skulle medföra behörighet att utöva läkaryrket i vårt land. Detta utesluter å andra sidan ej, att den svenska medicinska vetenskapen högt skattar och uppehåller livliga förbindelser med den amerikanska och att den amerikanska läkarkonsten har en mångfald förnämliga representanter, hos vilka våra läkare inhämta värdefulla kunskaper och impulser för läkarkonsten i Sverige. Det är emellertid ingen tvekan om att företrädarna för chiropraktiken och deras utbildningsanstalter icke höra till dessa.

En legalisering av chiropraktiken i vårt land av det av motionärerna åberopade skälet, att den chiropraktiska verksamheten skulle vara så »specialartad», att den borde oberoende av de allmänna behörighetsbestämmelserna för utövandet av läkaryrket ge anledning till särlagstiftning, skulle innebära en alldeles ny princip. Särskilt det förhållandet, att chiropraktiken inskränker sig till *en enda* behandlingsmetod, vilken bottnar i en åskådning om sjukdomars uppkomst, som saknar varje vetenskapligt stöd, utgör enligt medicinalstyrelsens mening det starkaste skälet emot särlagstiftning i av motionärerna önskad riktning. Som grund för all utövning av legitim

läkarkonst i vårt land har hittills alltid fordrats en allmänmedicinsk utbildning i både teoretiska och praktiska läroämnen. Specialiseringen inom läkaryrket hos oss liksom i alla andra kulturländer har alltid ansetts böra vara en påbyggnad på denna allmänna utbildning. De nu existerande chiropraktikerskolorna såväl i Amerikas Förenta Stater som annorstädes lämna visserligen en viss sådan grundutbildning. Denna är emellertid icke av den art och det omfång att den kan godkännas i vårt land. Medicinalstyrelsen äger icke kännedom om någon svensk legitimerad läkare, som genomgått chiropraktikerskola och sedan utövat sådan verksamhet i landet.

Det torde vara att förvänta att frågan om en ny översyn av lagen om behörighet att utöva läkarkonsten snarligen kommer till stånd i anslutning till nyligen inträffade mycket uppmärksammade händelser. Detta är ett starkt ytterligare skäl att nu icke företaga den ifrågasatta särskilda utredningen om chiropraktiken, vadan styrelsen avstyrker bifall till motionerna.

I handläggningen av detta ärende hava deltagit generaldirektören Höjer, medicinalrådet Byttner, föredragande, extra ordinarie byråchefen Rahm och byrådirektören Flygare.

Stockholm den 11 mars 1949.

J. AXEL HÖJER.

John Byttner.

/ C. B. v. Mentzer.

Bilaga B.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom remiss från statsrådet och chefen för Kungl. Inrikesdepartementet har medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala anmodats att till riksdagens andra lagutskott överlämna yttrande över två inom riksdagen väckta likalydande motioner (I: 114 resp. II: 155) angående legalisering av den chiropraktiska verksamheten. I anledning härav får fakulteten härmed anföra följande.

Då inom Riksdagens första kammare motion väckts syftande till legalisering av chiropraktiken inom vårt land och då skäl följaktligen finnes antaga, att en icke oväsentlig del av vårt lands befolkning hyser förtroende för denna läkemetod, finner Fakulteten det i hög grad önskvärt, att en förutsättningslös utredning verkställes beträffande det terapeutiska värdet av densamma liksom beträffande de vetenskapliga grunder, på vilka den uppgives vila. Att en dylik utredning bör läggas i händerna på medicinskt sakkunniga anser sig Fakulteten knappast behöva framhålla.

Uppsala den 21 februari 1949.

På Medicinska fakultetens vägnar:

ROBIN FÄHRÆUS.

/ S. H. T. Kihlgren.

MEDICINSKA FAKULTETEN
I LUND

Bilaga C.

Utdrag av protokollet, hållet hos Medicinska fakulteten den 1 mars 1949.

§ 49. För fakultetens yttrande hade remitterats inom Riksdagens kamrar väckta motioner om legalisering av den chiropraktiska verksamheten (I: 114 och II: 155).

Fakulteten beslöt enhälligt avgiva följande yttrande:

»I den till motionen fogade motiveringen ha några exempel belysande motionärernas erfarenhet av chiropraktisk terapi icke anförts. Medicinska fakulteten har därför sökt bilda sig en uppfattning om vad chiropraktisk verksamhet innebär genom att studera de skrifter och pamfletter, som de senaste decennierna utgivits av svenska chiropraktiker och som torde kunna anses såsom representativa för de svenska chiropraktikernas verksamhet och föreställningsvärld. Efter granskning av dessa skrifter vill medicinska fakulteten avgiva följande utlåtande.

Chiropraktiken är en vidskepelse, som vill göra gällande, att de flesta (alla?) sjukdomar komma till stånd därigenom, att de från och till ryggmärgen till och från olika organ och kroppsdelar gående nerverna vid sin passage genom ryggradsbålen (foramina intervertebralia) på ett eller annat sätt klämmas, så att 'kortslutning' uppstår. Den kroppsdel med vilken den 'kortslutna' nerven har förbindelse blir då angripen av någon sjukdom. Klämningen av nerven anses komma till stånd genom förskjutning av kotorna. Den utövande chiropraktikern anser sig äga förmåga att med sina händer känna denna sjukdomsorsakande kotkropps förskjutning och han säger sig kunna genom manipulationer återställa kotorna i rätt läge. Därvid upphör nervtrycket — sjukdomsorsaken är hävd — och sjukdomen läker ut.

Det bör framhållas, att chiropraktikern icke enbart och ej ens framför allt anser sig kunna bota lumbago, ischias och dylika hållningsapparatus sjukdomar utan även praktiskt taget alla andra sjukdomar — även smittosamma sådana, som orsakas av bakterier och andra smittämnen. Sådana smittämnen äro nämligen enligt chiropraktikerna icke sjukdomsframkallande. Vid tuberkulos t. ex. anse de att tuberkelbacillen ej framkallar sjukdomen utan kommer dit efter sjukdomsutbrottet och tjänstgör som ett slags renhållningshjon och att därför dess uppträdande bör hälsas med glädje.

Medicinska fakulteten vill framhålla, att ovan nämnda betraktelsesätt av sjukdomars uppkomst såsom beroende av ryggmärgsnerverna på intet sätt av chiropraktikerna bevisats eller ens sannolikhgjorts. Man kan å ena sidan finna de mest abnorma krökningar och deformiteter på kotpelaren utan att annan sjukdom uppstår och å andra sidan finnas vid det övervägande antalet sjukdomstillstånd icke några sjukliga förändringar i kotpelaren.

Det har ej heller sannolikhgjorts, att chiropraktikerna kunna känna smärre förskjutningar av kotkropparna, vilka ju äro omgivna av tjocka lager av vävnader ganska otillgängliga för palpation.

Det är ej heller bevisat eller ens sannolikhgjort att chiropraktikerna kunna pressa en eventuellt förskjuten kota i rätt läge genom sina manipulationer.

Medicinska fakulteten vill dessutom särskilt framhålla, att den av chiropraktiken lanserade åsikten, att bakterier och andra smittoämnen icke äro sjukdomsalstrande, är direkt samhällsvådlig ägnad att väcka allvarliga farhågor. Det vore önskvärt, att myndigheternas uppmärksamhet i högre grad än tidigare riktas mot denna chiropraktikernas verksamhet, som bland annat kan tänkas motverka myndigheternas hygieniska verksamhet och ett rationellt bekämpande av uppkomna epidemier.

Fakulteten vill slutligen bestämt avstyrka vidare utredning, då sådan redan föreligger i Statens offentliga utredning 1942 nr 22.»

Som ovan.

Å tjänstens vägnar:

Gunnar Redstam.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Sedan Kungl. Maj:t den 7 februari 1949 anmodat lärarkollegiet vid Karolinska institutet att till Eder överlämna yttrande över inom riksdagen väckta motioner angående legalisering av den chiropraktiska verksamheten får lärarkollegiet anföra följande.

Chiropraktik baseras på åsikten, att många sjukdomar orsakas av en inbördes förskjutning mellan två, eventuellt flera kotor, varigenom uppkommer ett tryck på de nervrötter, vilka lämna ryggraden mellan ifrågakvarande kotor.

Att förskjutningar mellan två kotor kunna förekomma, är ett sedan mycket länge känt medicinskt faktum; de ses t. ex. vid tuberkulos, kräfta, efter ryggradsbrott, vid de till orsak och form mångskiftande ryggradskrökningarna.

I de flesta ryggradsavsnitt äro dock de rum mellan kotorna, som nervrötterna passera — mellankothålen — så vida, att dessa lämnas opåverkade av även ganska uttalade kotdestruktioner; mellankothålen äro stora, nervrötterna smala.

I nedre ländregionen äro omvänt nervrötterna tjocka och mellankothålen trånga; här kunna relativt obetydliga rumsinskränkningar leda till ett tryck på en nervrot; detta är en vanlig orsak till ischiassmärta. Mellankotskiivorna i nedre ländregionen äro också ofta säte för degenerativa omvandlingar, vilka kunna ge anledning till smärre förskjutningar mellan de två angränsande kotorna. I vad avser nedre ländregionen kunna sålunda de chiropraktiska lärorna sägas innehålla en viss sanning, och det kan icke bestridas, att chiropraktisk behandling i vissa fall här kan leda till resultat, till ett hävande av länd- eller ischiassmärta.

Dessa fakta äro medicinen på intet sätt främmande och dess representanter använda sig sedan länge i tillämpliga fall härav.

Mot chiropraktik kunna emellertid resas allvarliga invändningar.

Chiropraktikernas utbildning är bristfällig och ensidig. De äga icke förutsättningar för ett allmänt medicinskt bedömande och sakna härigenom möjlighet att ställa diagnos på flertalet av de sjukdomar, vilka de anse vara tillgängliga för sin behandling. Denna är, om man bortser från den eventuella subjektiva effekten, oftast verkningslös. Det är för flertalet sjukdomar icke bevisat, att de förbättringar chiropraktikerna säga sig se, verkligen förelegat eller varit resultatet av deras behandlingar.

De inbördes kotförskjutningarna, sådana de av och till kunna avslöjas, äro även i ländryggen ofta så obetydliga, att de icke, som chiropraktikerna påskina, låta sig palpatoriskt diagnostiseras. I fråga om kotförskjutningar i ländregionen kunna visserligen resultat uppnås genom chiropraktisk behandling, men då den utföres schablonmässigt, ej sällan våldsamt och utan möjlighet till kontroll, föreligga även risker att den skall skada.

Även om den chiropraktiska läran icke kan uteslutas äga tillämplighet för en begränsad grupp lokala symtom, är det en ensidig och grov generalisering, en vetenskapligt oantagbar förutsättning, att kotförskjutningar skulle vara orsak till alla de sjukdomar, vilka chiropraktikerna säga sig med framgång behandla genom att trycka på kotornas taggutsrott, exempelvis kräfta, tuberkulos, scharlakansfeber, syfilis, blindtarmsinflammation, inälvsmask, bly- och arsenikförgiftning, sockersjuka, avitaminoser, sinnessjukdomar, kokainism och morfinism. Det är otänkbart att med

utsikt till framgång behandla allmänsjukdomar på detta enkla sätt. För den enskilde kan det innebära, att en effektiv behandling försummas; vid exempelvis tuberkulos har medicinen i denna dag i sin hand ett flertal medel och metoder, med vilka sjukdomen i tidigt stadium kan förhjälpas till läkning. Men om sjukdomen får utveckla sig och spridas i kroppen, minskas möjligheterna till läkning. Dödsfall i tuberkulos, orsakade av att rationell behandling försumrats medan den chiropraktiska pågått, finnas även exempel på i Sverige. Därtill innebär chiropraktisk behandling av infektionssjukdomar av olika slag såsom tuberkulos, scharlakansfeber, difteri etc. en stor risk även för den allmänna folkhälsan. Exempel helt nyligen visar, hurusom även enstaka smittbärande fall av tuberkulos kunnat åstadkomma ett stort antal sekundärfall. Med tanke på de intensiva ansträngningar som göras, och de stora kostnader som nedläggas på effektiv dispensärvård, på skärmbildskontroll av stora folkgrupper, måste det anses oförsvärligt att låta chiropraktiker med ringa eller ingen kunskap i fråga om epidemiologi och därtill helt inställda på sin schablonmässiga behandling av den enskilde sabotera samhällets ansträngningar till en förbättring av folkhälsan.

Då motionen åberopar den spridning de chiropraktiska lärorna ha i U. S. A., synes det kollegiet också berättigat att anföra ett uttalande av ett av Amerikas ledande medicinska samfund, Massachusetts Medical Society: »Den chiropraktiska behandlingsmetoden är en kult, baserad på en falsk teori; behandlingen är värdelös och är kvacksalveri. Ger den positiva resultat, bör detta snarare betraktas som följd av suggestion än av behandlingarna.»

Kollegiet vill, under åberopande av vad ovan framförts, bestämt avstyrka motionen; vad som kan styrkas vara riktigt i chiropraktikens läror har ett begränsat värde och är av medicinen accepterat, det mesta är falskt och farligt.

Stockholm den 9 mars 1949.

På Karolinska institutets lärarkollegii vägnar:

H. BERGSTRAND.

/ Åke Bruhn-Möller.

Bilaga E.

Till Riksdagens andra lagutskott.

I skrivelse den 3 februari 1948 har Riksdagens andra lagutskott velat bereda Sveriges Läkarförbund tillfälle att avgiva yttrande över inom Riksdagen väckta likalydande motioner nr 114 i första kammaren av herr Lindblom m. fl. och nr 155 i andra kammaren av herr Gustafsson m. fl. angående legalisering av den chiropraktiska verksamheten i Sverige.

Läkarförbundet får i anledning härav anföra följande.

Chiropraktiken är en form av naturfilosofi, som vill göra gällande, att de flesta (alla?) sjukdomar komma till stånd därigenom, att nerverna från ryggmärgen vid passagen genom »intervertebralöppningarna» äro utsatta för tryck betingat av »vertebrala sublaxationer» (kotförskjutningar). På grund av detta tryck kan nervimpulser icke »obehindrat överföras från

hjärnan till kroppens alla delar». Botemedlet är en »manuell justering» av kotförskjutningen. Behandlingssystemet består i »palpation av ryggraden för att konstatera förefintligheten av sublaxationerna» åtföljd av den ovannämnda »manuella justeringen». De nu nämnda citaten äro hämtade från första sidan av »Chiropraktisk journal, organ för diplomerade chiropraktikers förening u. p. a.».

Det skall framhållas, att chiropraktikern icke enbart eller ej ens framför allt anser sig bota eller uppger sig kunna bota lumbago-ischias o. dyl. hållningsapparatusens sjukdomar utan även praktiskt taget alla andra sjukdomar — även smittosamma sådana, som orsakas av bakterier och andra smittämnen. Sådana smittämnen äro enligt chiropraktikerna icke sjukdomsframkallande. Vid tuberkulos t. ex. anser man, att tuberkelbacillen ej framkallar sjukdomen utan kommer dit efter sjukdomsutbrottet och tjänstgör som renhållningshjon och att därför dess uppträdande bör hälsas med glädje (se t. ex. Pettersson: Chiropraktik kontra medicin. Sept. 1931. Centraltryckeriet, Hälsingborg, sid. 9. Holger Lövgren: Chiropraktik, Stockholm 1926, Caslon Press, sid. 9).

Att besvären vid vissa fall av lumbago-ischias kunna hävas temporärt eller för beständigt genom korrektion av en felställning i ryggen är ett inom ortopedin sedan länge känt faktum. Självfallet kan en sådan korrektion eller redression göras endera genom en mer eller mindre brysk engångskorrektion eller genom en mera långsamt skeende korrigerande tånjning. Alla variationer härvidlag äro tänkbara och tillämpas också. Metodikens art är beroende på den behandlandes handlag, erfarenheter och även psykiska läggning. Det kan därför självfallet icke uteslutas att för vissa fall handgrepp, vilka chiropraktikerna så att säga vilja taga patent på, kunna ha gynnsam eller om man så vill botande effekt på dessa sjukdomstillstånd. Lika klart är emellertid också att en legitimerad sjukgymnast kan utföra och säkerligen också utför samma s. k. handgrepp med samma resultat utan att därför vederbörandes metodik kan anses motivera en särskild legalisering. Vad som beträffande chiropraktikern emellertid är det väsentliga och det farliga, är att chiropraktikerna, som ovan framhållits, vilja göra gällande, att flertalet sjukdomar äro förorsakade av »kotförskjutningar». För den som något litet sysslat med hållningsorganens skador och sjukdomar är enbart påståendet, att man utifrån skulle kunna känna dessa »sublaxationer» så absurda, att man helt måste beteckna påståendet som en trossats.

Motionärerna ha anfört chiropraktikens ställning i andra länder som motiv för utredning av förhållandena. Det synes alldeles påfallande, att motionen i dessa stycken är hållen i så allmänna ordalag, att man icke kan fästa för stort avseende vid densamma. Man skriver: »den teoretiska undervisningen är mycket omfattande. Man studerar anatomi, fysiologi, patologi, ortopedi, neurologi, kemi, gynekologi, hygien, röntgen m. m. Dessutom erhålles grundlig utbildning i diagnostik.» Man frågar sig icke utan skäl vem som meddelar denna undervisning och vilken plats den intar i den chiropraktiska utbildningen. Att den skulle kunna intaga en mera framträdande plats torde vara helt uteslutet, enär de biologiska fakta, som ligga till grund för de citerade medicinska undervisningsämnena, av chiropraktikerna helt förnekas.

Att legalisera en verksamhet som bygger på lärdomar och påståenden, som förnekar de kanske väsentligaste biologiska fakta på vilket hela vårt medicinska tänkande och handlande är baserat synes oss orimligt.

Sveriges läkarförbund anser att något av väsentligt värde icke kan vinnas genom en utredning men vill icke motsätta sig en sådan, under förutsättning att den utföres på ett vetenskapligt betryggande sätt.

Stockholm den 11 mars 1949.

För Sveriges läkarförbund:

DAG KNUTSON.

J. Castenfors.

Sven Lidholm.

Bilaga F.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Med anledning av inom Riksdagen väckta likalydande motioner nr 114 i Första Kammaren av herr Lindblom m. fl. och nr 155 i Andra Kammaren av herr Gustafsson i Bogla m. fl. angående legalisering av den chiropraktiska verksamheten, vilka motioner tillställts Kvinnliga Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund för yttrande, får förbundet härmed anföra följande.

Nyttan och värdet av de chiropraktiska behandlingsmetoderna äro mycket omstridda och torde ej vara vetenskapligt fastslagna. K. L. S. R. biträder förslaget att en förutsättningslös och sakkunnig utredning i frågan göres. Om denna utredning visar, att den chiropraktiska metoden kan anses vara ett värdefullt komplement till de övriga medicinska behandlingsmetoderna, har förbundet inget att erinra mot, att chiropraktiker med godkänd utbildning sortera under medicinalstyrelsen och erhålla någon form av legalisation.

Stockholm den 8 mars 1949.

För Kvinnliga Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund:

RUT ELLIOT,

ordförande.

K. Nyström,
sekreterare.

Bilaga G.

Till Riksdagens Andra Lagutskott.

Sedan riksdagens andra lagutskott begärt yttranden över motionerna 114 i I. kammaren och 155 i II. kammaren, angående legaliseringen av den Chiropraktiska verksamheten, få vi härmed anföra följande:

Den motivering för en utredning som motionärerna framhåller, är helt i överensstämmelse med den uppfattning som Diplomerade chiropraktikers förening u. p. a. har. Alla i motionerna lämnade uppgifterna äro fullt korrekta och önskar vi endast tillägga, att chiropraktiken legaliserats även i

kantonen Luzern i Schweiz. Det utskott, som behandlade frågan om legitimering av chiropraktorerna i Schweiz, gjorde bl. a. följande uttalande till riksdagen:

»Vi ha nu kommit till den absoluta slutsatsen — och utskottet är enigt på den punkten — att chiropraktorerna ha rätt till en plats bland utövarna av läkarkonsten i Genève, så mycket mera som resultatet av de erfarenheter, som gjorts sedan de började praktisera här, i stort sett varit utmärkt . . . Till slut bör framhållas, att chiropraktikens betydelse är höjd över varje tvivel. De senaste 10 årens erfarenheter ha bevisat detta och fastslagit dess fördelar . . . Utskottet framför en önskan om att lagförslaget må bliva antaget, och att den blivande lagen åtminstone i vårt landområde måtte kunna häva de motsättningar, som framkommit med hänsyn till chiropraktiken och i stället skapa harmoni mellan läkare och chiropraktorer till folkets bästa . . .» Förslaget antogs *enhälligt*.

De chiropraktorer, som tillhöra DCF, har samma goda utbildning som kollegerna i Schweiz, och vi ha vunnit en stor del av det svenska folkets förtroende genom de behandlingsmetoder vi tillämpa. Men vi önska att allt Sveriges folk skall kunna komma i åtnjutande av chiropraktisk behandling, när de i olika orsakssammanhang råkar ut för olycksfall eller sjukdomar, som direkt eller indirekt härrör sig från rubbningar i skelettsystemets många ledgångar och fogar. Erfarenheten har visat, att den chiropraktiska behandlingsmetoden, rätt tillämpad av specialutbildade utövare, säkrast och snabbast återställer ett normalt status i dylika fall. Men det råder stor okunnighet om denna behandlingsmetod. Det synes oss därför påkallat, att en utredning kommer till stånd, vars uppgift det blir, att objektivt och förutsättningslöst pröva hela frågan. Den kommitté som därvid tillsättes bör lämpligen bestå av lika antal läkare och chiropraktorer, jämte en eller flera opartiska representanter för staten och samhället. Vi chiropraktorer som kunna förete diplom och legitimationsbevis från USA äro väl kvalificerade och önska ett öppet samarbete med leg. läkare i skydd av lagen och inom de gränser som den kan komma att föreskriva.

En chiropraktors utbildning av i dag är på sitt sätt mera omfattande och krävande än den en med. lic. har, därför att vi på vår utbildning om 4 år, endast begära att få behandla sådana fall, som härrör sig från mekaniska störningar i skelettsystemet och då speciellt ryggraden och bäckenet. En läkare skall däremot på sin utbildningstid om 6 år, enl. nya betänkandet, anses vara kapabel att fastställa och bemästra *alla* sjukdomar, vad namn eller karaktär de än må hava. Visserligen representerar chiropraktorerna inom DCF olika utbildningstid, varierande mellan 2—4 år, beroende på vilka krav som uppställdes vid den tidpunkt, då vederbörande studerade. Nu har emellertid 4 års utbildningen blivit obligatorisk i de flesta av de 43 stater, där chiropraktorerna äro legaliserade. För att vara fullt up to date, anordnar de skandinaviska chiropraktor-föreningarna årligen kursveckor, till vilka kallas föreläsare av särskild hög kvalitet från Amerika eller något land i Europa. Nya rön inom forskningen och tekniken meddelas, som alltid beledsagas av filmer och Rtg-bilder. Vi chiropraktorer, äro sålunda utbildade att behandla, *icke* ryggradssjukdomar, utan smärtor och sjukliga förändringar som uppkomma genom sublaxationer eller förskjutningar i ryggraden eller lederna. Enär fastställande av diagnoser är synnerligen viktigt, fästes stort avseende därvid vid utbildningen. Vi får lära oss att såväl kliniskt som Rtg-logiskt fastställa diagnoser, för att därigenom kunna

avgöra om patienten är i behov av medicinsk, kirurgisk eller chiropraktisk behandling. Råder det därvid oklarhet om diagnosen har samtliga medlemmar i DCF order att sända patienten till specialist eller sjukhus för ytterligare undersökning. Vi behandla således endast sådana fall, som vi anse kunna bemästras med vår form av terapi. För att lämna ett exempel på vårt sätt att fastställa en diagnos, vilja vi redogöra för, hur en undersökning går till hos en ansvarskännande och välutbildad chiropraktor.

Efter att ha lämnat personliga data om namn, adress, födelsedatum etc. utfrågas vederbörande noggrant om det man söker för. På vad sätt det kommit, hur länge det varat, vilka undersökningar och behandlingar, som tidigare företagits, om han eller hon är behäftad med några andra sjukdomar f. n. Patienten utfrågas om vilka kirurgiska ingrepp, som företagits till dags dato och resultatet av desamma. Han utfrågas om alla föregående sjukdomar och dess behandling. Vidare får han redogöra för sjukdomar inom släkten och familjen. Om det finns TBC, Cancer, Lues, Sockersjuka, Epilepsi, Sinnessjukdom eller Alkoholmissbruk i släkten. Om det är en kvinna, om hon fått några barn och om födseln varit normal eller det uppstått svårigheter med benen eller ryggen under graviditeten eller förlossningen. Lyten, och alla karakteristiska drag, antecknas även. Därefter följer den objektiva undersökningen.

Patienten väges och mätes. Sänka och Hemoglobin tages samt urinprov, även mikroskopiskt, för att utröna att inga patologiska processer förefinnas i njurarna. Därefter tages blodtryck i liggande ställning. Hjärta och lungor auskulteras. Medelst Inspektion, Percussion och Palpation undersökes huvudet, bålen och lemmarna, och anteckningar göres om alla fynd. Sist men inte minst undersökes ryggraden och bäckenet, både i liggande, sittande och stående ställning. Patienten får göra en mängd olika rörelser för att ge en klar uppfattning om rörelseapparaten. Reflexerna prövas noggrant och alla iakttagelser av positivt värde antecknas på journalen. Skulle det efter denna undersökning visa sig nödvändigt med ytterligare prov, sändes patienten till någon specialundersökning, då oftast Röntgen, alldenstund vi ej längre ha rätt att använda den, trots att vi såväl behöva den och har specialutbildning för sådan. Vad som är viktigast, när det gäller Rtg, är att fastställa eller utesluta patologiska förhållanden, frakturer, fellägen, eller förskjutningar i skelettet och dess leder, och då speciellt ryggraden och bäckenet. Därav framgår med all önskad tydlighet, hur viktigt det är för oss att få använda Rtg i vårt arbete, när det gäller diagnostik. Lika önskvärt är det naturligtvis att vi få sända våra patienter till sjukhusets Rtg-avdelning för fotografering och sedan därifrån erhålla utlåtande och Rtg-filmer.

Därest en utredning kommer till stånd, äro vi givetvis beredda att inför den kommitté, som därvid tillsättes visa, att vi praktiskt kunna utföra den ovan relaterade undersökningen i och för fastställande av en diagnos. För att det sedan skall kunna klarläggas, vilken behandlingsmetod som är överlägsen, när det gäller s. k. chiropraktorfall, bör ett visst antal, ömsesidigt diagnostiserade fall, utplockas och fördelas lika, mellan kirurger, medicinare och chiropraktorer. Representanterna för de olika företrädda yrkena, skulle tillämpa var sina behandlingar, allt i överensstämmelse med vad de vid skolorna lärt. Därigenom skulle det praktiskt kunna bevisas, vilken behandlingsmetod, som i dylika fall, snabbast, säkrast och med minsta obehag för patienten, leder till gott resultat.

Slutligen bör det framhållas, att striden mellan läkare och chiropraktorer är onödig. Läkarna ha en mycket god utbildning och fostras till att angripa sjukdomarna ur medicinsk eller kirurgisk synvinkel. Vi chiropraktorer har också en mycket god utbildning och fostras att tänka mekaniskt. Vi veta, att en stor del plågor och sjukliga förändringar uppkomma genom förskjutningar i människans ryggrad, samt mellan korsbenet och höftlederna. Vi får lära oss att såväl kliniskt som Rtg-logiskt fastställa detta, samt att noggrant tillägna oss tekniken, för att korrigera dessa felaktigheter. Detta har gjorts i så många tusen fall, att det ej längre är tvivel underkastat. Det är upphöjt till axiom. En stor del av läkarna i landet, där chiropraktorerna äro representerade, sända oss sådana patienter, som de anse vara i behov av chiropraktisk behandling. Alltså är samarbetet där redan ett faktum, till fromma för alla parter. Det är ett sådant samarbete vi eftersträvar. Läkaren förblir läkaren och chiropraktorn en av hans bästa medhjälpare, när det gäller smärtor eller sjukdomar inom ramen för mekaniska störningar i skelettsystemet, och då speciellt ryggraden och bäckenet. En stor del av den svenska befolkningen har *upplevt* chiropraktikens stora förtjänster. Det är folk ur alla samhällsgrupper och yrken, även de som bekläder de främsta platserna i samhället, och icke så få läkare räkna vi till vårt klientel. Därför är det uppenbart att en utredning får anses påkallad och hoppas vi att utskottet tillstyrker en sådan och då gärna enligt den plan vi föreslagit.

Göteborg den 10 mars 1949.

Diplom. Chiropraktorerers förening u. p. a.

OSCAR HÖGMAN.

Ordf.
